

ਬੀ.ਜੀ. ਸ਼ਿਰਕੇ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਠਾਕੁਰ ਪੇਪਰਜ਼ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਸੈਮਅਸਤੀਪੁਰ ਬਨਾਮ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਜੈਨ (3) ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਮਰਕੈਟਾਈਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿ. ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਜੇਐਚ ਰੇਨਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ (4)। ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, 1990 ਦਾ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 88 ਹੈ! ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਜੀ.ਆਰ. ਮਜੀਠੀਆ, ਜੇ.

ਦਵਾਰਕਾ ਦਾਸ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਉਸਦੀ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,
- ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਰ।

1977 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ 243

4 ਸਤੰਬਰ, 1990

ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਬਤਾ , 1908— ਐੱਸ. 9 —ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ—ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਇਕ ਵਾਰ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਹਿੰਦੂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਬਜ਼ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ—ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ—ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਕਫ਼ ਸੰਪੱਤੀ-ਵਕਫ਼ ਨੂੰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਸਾਬਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਯੋਜਿਤ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ. ਵਕਫ਼ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਸਮਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਜਿੱਥੇ ਮਹੱਮੇਡਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ. ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਸਮਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੁਬਰਸਤਾਨ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(2) 1981 PLR 732.

(3) ਏਆਈਆਰ 1968 ਪਟਨਾ 289

(4) 1971 (Vol. 41) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ 548.

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਡਵਿਲਰਪ੍ਰੋਸ਼ੁਰਮਾਸੇਸ t(hdaetctahsed)graepveryesaerndteids pbuybhlicis oLn.eR.s. ਡਬਲਯੂ v h . ereThea Pbuunrjaiabl ground mWenatkiof nBeodarads anpdubotlihcergsra(vGe . yaRr . dMinajietihthiae . r Ja .) ਮਾਲੀਆ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਹੈ ਜੋ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜਨਤਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਣਗੇ।

(ਪੈਰਾ ੬)

ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਅਤੇ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਬਜ਼ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਆ।

Dwarka Dass (deceased) represented by his L.Rs. v. The Punjab Wakf Board and others (G. R. Majithia, J.)

(ਪੈਰਾ ੭)

ਹੋਲਡ, ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਸ੍ਰੀ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਜਿਲਾ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 2 ਅਗਸਤ, 1976, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਸਬ ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 3 ਅਕਤੂਬਰ, 1974 ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦਾਅਵਾ: ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਨੰ. 1625, 1626, 1627 ਖੇਵਟ ਨੰ. 273, 1625, 1626, 1627 ਖੇਵਟ ਨੰ. 370, 370/1 ਅਤੇ 371 ਸਾਲ 1967-68 ਦੀ ਜ਼ਮਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਪਾਇਲ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਹੁਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਜ਼ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। 16 ਬੀ-1 ਬੀ-0 ਬੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਖਸਰਾ ਨੰ. 1625, 1626, 1627 ਖੇਵਟ ਨੰ. 273 ਵਜੋਂ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ। ਸੰਨ 1967-1967 ਦੀ ਜ਼ਮਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 370, 370/1, 371 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਪਾਇਲ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਖੇਤਰ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ: ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ।

ਮਿਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ, 1990

ਐਮ.ਐਲ. ਸਰੀਨ, ਡੀ.ਆਰ. ਮਹਾਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮਿਸ. ਜੈਸ਼ੀ ਠਾਕੁਰ, , ਵਕੀਲ, , ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।
ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਲਈ।

ਜ਼ਿਆਰ ਮਜ਼ੀਠੀਆ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਉਲਟ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰੋ।

(2) ਤੱਥ : ਅਪੀਲੀ ਨੇ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸਾਦੇ ਝਗੜੇ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਲਈ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 16 ਵਿੱਘੇ 1 ਬਿਸਵਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 13 ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਦੇਵੀ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 4 ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। 13 ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 13 ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੋਹੰਮਦਾਂ ਨੂੰ ਪਿਉ-ਦਾਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 13 ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਨੇ ਉਕਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਪਿੰਡ ਪਾਇਲ ਦੇ ਸਾਲ 1964 ਬੀ.ਕੇ. ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਲਾ ਅਮਰਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਹਿਬਗੜ੍ਹ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਦੇ ਸਾਲ 1964 ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਜਬ-ਉਲ-ਉਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਸਾਲ 1947 ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁਣ ਮੁਹੰਮਦਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਲ 1967-68 ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਗੈਰ- ਗਲੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। 210. ਮੁਦਈ ਨੇ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਰਾਹੀਂ . ਇਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ , ਜਿਸ ਨੇ 27 ਜੂਨ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੰਨਿਆ , ਕਿ ਉਕਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੀ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ , — 27 ਜੂਨ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 3 ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਲੀਜ਼ ਮਨੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 4 ਤੋਂ 13 ਤੱਕ, ਇਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਾਲ 1968-69 ਲਈ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 5 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਆਰ-ਈਵਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ 'ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਅੱਵਲ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗੈਰ ਮੁਮਕਿਨ (ਕਬਰਿਸਤਾਨ) ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁਹੰਮਦਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਹੱਕ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਬਚੀ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਾਲ

Dwarka Dass (deceased) represented by his L.Rs. v. The Punjab Wakf Board and others (G. R. Majithia, J.)

1947 ਵਿਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਬਾਰੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਾਦੇ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 4 ਤੋਂ 13 ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 3 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

(3) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਡਿਫੈਂਡਾ ¹ ਐਨਟੀਐਸ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਕੇ.3.9 ਡਿਫੈਂਡ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਸਾਲ 1947 ਤੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਕਬਰਸਤਾਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 11 ਮਿਲੀਅਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਸੂਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ

m

I.L.R. Punjab and Haryana

(1991)1

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਨਾਲ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) ਇਸ 'ਤੇ; ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ; ਟੀ-ਪਾਰਟੀਜ਼, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

1. ਕੀ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
2. ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਹੰਮਦਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈਸੈਂਸੀ ਵਜੋਂ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਦੇ ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
3. ਕੀ ਮੁਦਈ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
4. ਕੀ ਸੂਟ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ.
5. ਕੀ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
- 5-ਏ. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ.
- 5-B ਕੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
6. ਰਾਹਤ.

(5) ਮੁੱਦੇ ਨੰ. 1 ਨਿਪਟਾਰੇ ਗਏ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲ ਕੇ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 4, ਅਤੇ 15A ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 5-ਬੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 6 ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਡਿਕਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 1, 2 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਮੁਹੰਮਦਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ. 1947 ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ>>: uae a^ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋ ਗਈ।

ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ।

(6) ਮੋਹਮਦਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਕਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਸਮਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜਿੱਥੇ ਮੋਹਮਦਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਸਮਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਪਾਤਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਹੱਦ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੋਹਮਦਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੀਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨੇਗੀ ਕਿ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਜਨਤਕ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਾਲ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜਨਤਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਮਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-23 ਤੋਂ ਪੀ-26 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਟੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ। ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਆਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਹੰਮਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਪੱਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਬਜ਼ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਆ।

(8) tII ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ:

- (i) ਵਜਬ-ਉਲ-ਉਰਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-13 ਤੋਂ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਖੇਤਰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰਕਾਂ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਸਮਰਪਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਫਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ. ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਕਤ ਪੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਵਜਬ-ਉਲ-ਉਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵਾਂ ਖੇਤਰ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸੀ; ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕੱਲਾ ਮਾਲਕ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਕਿ ਉਕਤ ਸ਼ਮੀਲਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਗਾਏ ਗਏ ਦਰੱਖਤ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਕਿ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਆਦਿ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਤਵਾਲੀ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਬਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਘਰ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦਰੱਖਤ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਹਿੱਤ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕੱਲਾ ਮਾਲਕ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਮੀਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ੀਅਰ ਜਨਤਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਖੂਹ ਜਾਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਜਬ-

**Dwarka Dass (deceased) represented by his L.Rs. v. The Punjab
Wakf Board and others (G. R. Majithia, J.)**

ਉਲ-ਉਰਜ਼ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 27 ਕਤੀਕ, ਸੰਮਤ 1964 ਬਿਕਰਮੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ.

- (ii) ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਮਾਬੰਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-14 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 2217. (20 ਵਿੱਘੇ 5 ਬਿਸਵੇ) ਅਤੇ 2219 (0 ਵਿੱਘੇ 8 ਬਿਸਵੇ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਖੀ - ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। - ਉਕਤ ਪੱਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੱਟੀ ਪੁਰੀਆਂ ਦਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਟੀ ਪੁਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ Pd.4 ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੀਲਤ ਪੱਟੀ ਹਸਬ ਰਸਦ ਖੇਵਤ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਦੀ ਦੂਜੀ ਐਂਟਰੀ ਵਿਚ ਦੀਵਾ ਦਾਸ ਪੁੱਤਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 63/71 ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਹੁਸਨ ਉਰਫ ਗਹਿਰੀ ਆਦਿ ਸ਼ੇਖ ਪੁਰੀਸ ਨੂੰ 8/71 ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਟੀ ਪੁਰੀਅਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾਲਕ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-14 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।
- (iii) ਜਮਾਬੰਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਪੀ-1 ਅਤੇ ਪੀ-13 ਵਿਚਲੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹਰੇਕ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪੱਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ।

(9) ਜਨਤਕ ਕਬਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਪੰਚਾਇਤ ਦੇਹ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ ਬੋਰਡ, ਅੰਬਾਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1), ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ : -

“ਜਮਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1957-58 ਅਤੇ 1960-61 ਦੀਆਂ ਜਮਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਗੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਖੁਦ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਜਮਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਸਮਰਪਣ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਫਨਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੇ ਕੋਈ ਮੁਤਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ ਬੋਰਡ, ਅੰਬਾਲਾ ਬਨਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ ਲੈਟਰਸ ਪੈਟੈਂਟ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ:

“ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 35-40 ਸਾਲ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੱਬੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਲਈ ਇਸ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਭੋਗਤਾ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਵਿੱਚ Uster ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ

I.L.R. Punjab and Haryana**(1991)1**

ਖਾਸ ਅੱਖਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- (1) ਏਆਈਆਰ 1969 ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 344
- (2) ਏਆਈਆਰ 1971 ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 482

**Dwarka Dass (deceased) represented by his L.Rs. v. The Punjab
Wakf Board and others (G. R. Majithia, J.)**

ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਕਫ ਵਜੋਂ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਵਰਤੋਂਕਾਰ ਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਲਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਲਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਫਨਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਮਿਟਾਏ ਰਾਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਸ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਉਦਾਸੀਨ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ।

(10) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਈਦ ਮੁਹੰਮਦ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਲੀ ਲਬਬਾਈ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ L.Rs ਦੁਆਰਾ ਹਨੀਫਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਕਫ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿਮੇਡਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਕਫ ਸਿਰਫ ਸਮਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੰਬੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀ ਹੈ? ਉਪਰੋਕਤ ਮੇਰੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਸਮਰਪਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਫ਼ੈਜ਼ੂ (4) 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸਈਦ ਮੁਹੰਮਦ ਵਿਚ ਨਿਰੀਖਕ ਵੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ . ਸਾਲੀ ਲਬਬਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇਹ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਖਰ। ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਮੇਰੇ ਕੁਆਰੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (5) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ:

“ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਪਰਦਾ ਸ਼ੱਕ AI ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ। ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤਾ

- (3) ਏਆਈਆਰ 1976 ਐਸਸੀ 15691
- (4) 1986 PLJ 455
- (5) 1984 PLR 202

ਇੱਕ ferment ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਫੁੱਲ ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਯਕੀਨੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਦੀ ਹਵਾ ਦੁਆਰਾ ਉੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਤੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ, ਉਹ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਬਰਾਬਰ ਬੈਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਉਲਟ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ, ਤੀਸਰਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸੰਕੁਚਿਤ ਐਡ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਬੈਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ ਡੈਟ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਛਿੱਲੂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(11) ਫੋਰਥੇ ਲਈ; ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ■ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

308 HC—ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ, UT Cl'd.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

**Dwarka Dass (deceased) represented by his L.Rs. v. The Punjab
Wakf Board and others (G. R. Majithia, J.)**

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ